

Дефініція «value» в контексті розкриття сутності інтегрованої звітності: проблеми застосування

Інтегрований звіт являє собою коротке відображення того, як стратегія, управління, результати і перспективи організації в контексті зовнішнього середовища ведуть до створення вартості в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі [1].

Вже наводячи визначення інтегрованого звіту, представлено в Міжнародному стандарті інтегрованої звітності (The International Integrated Reporting Framework (IIRF)), стикаємося з необхідністю визначення правильного варіанту застосування значення поняття «value» при перекладі тексту стандарту з мови оригіналу на українську мову: як «вартість» чи як «цінність». Адже мова оригіналу IIRF — англійська. А саме ці два варіанти пропонує економічний словник при перекладі слова «value» [3, с. 80].

Відтак, для того щоб вітчизняні підприємства перейшли на рейки інтегрованого звітування, необхідно, перш за все, правильно розуміти сутність економічних категорій, покладених в основу інтегрованої звітності.

Наразі офіційного перекладу IIRF українською мовою немає. Відтак, існує проблема неузгодженості правильного застосування поняття «value», і, як наслідок, формулювань «the ability of an organization to create value» в контексті розкриття сутності процесу формування інтегрованої звітності вітчизняними підприємствами. Що організація створює: вартість чи цінність? На просторах наукових досліджень існують паралельно одна від одної такі дві економічні альтернативи.

Тобто аби правильно розтлумачити поняття «value», потрібно чітко уявляти, що закладено до нього з самого початку при формуванні інтегрованої звітності. Адже, в одному випадку його можна трактувати як цінність, в іншому, як вартість.

В свою чергу ці поняття мають різні значення. Так, тлумачний словник містить такі значення поняття «вартість»:

- 1) грошове вираження ціни чого-небудь;
- 2) позитивна якість, цінність [9, с. 91].

В економічному контексті сутність слова вартість така:

1) втілена й уречевлена в товарі (послугі) абстрактна праця, яка відображає суспільно-виробничі відносини товаровиробників, пов'язаних суспільним поділом праці і розподілом товарів;

2) виражена в грошах цінність речей (товарів, послуг) або величина суспільних витрат на виробництво товару чи послуги [2, с. 91].

Тоді як поняття «цінність» словник тлумачить так: 1) виражена в грошах вартість чого-небудь; ціна; 2) те, що має певну матеріальну або духовну вартість; 3) важливість, значущість чого-небудь [6].

Якщо порівняти наведені визначення, то можна побачити, що перші два варіанти тлумачення слова «вартість» співпадають з першим варіантом пояснення слова «цінність» — як ціна чого-небудь, яка включає в себе витрати на його створення.

Однак «цінність» є більш широким поняттям за «вартість», адже його можна розглядати не тільки як грошове вираження, а ще й як духовне (нематеріальне) відображення чого-небудь. Тобто кожне з них може бути коректно використане в контексті розкриття сутності інтегрованої звітності.

Хоча Корягін М. В. на основі дослідження поглядів представників основних економічних шкіл щодо розуміння поняття «вартість» та можливостями його використання для удосконалення системи бухгалтерського обліку, виділяє такі основні підходи [4]:

I. *Вартість як інтегральний показник понесених витрат у результаті минулих подій витрат.* Тобто вартість підприємства розглядається крізь призму витратної концепції та визначається за адитивним методом.

II. *Ціновий підхід як альтернатива вартості.* Підприємство розглядається не з точки зору виробництва (понесених витрат), а з точки зору сфери обігу.

III. *Вартість підприємства як цінність, що базується на розумінні факту, що будь-який товар (матеріальний, нематеріальний або фінансовий) має свою цінність.* А підприємство розглядається в якості товару, цінність якого визначається під впливом різних факторів: зростання доходів, зниження виробничого чи фінансового ризику; підвищення ефективності функціонування підприємства.

Тобто за одним з виділених підходів поняття вартість розкривається крізь сутність поняття цінність. Що свідчить про елемент інтегрованого мислення в контексті розуміння поняття «value» для вітчизняного суб'єкта господарювання.

На думку, Назаренко І.М. цінність компанії є показником, який характеризує очікування

майбутнього компанії при сформованих у даний момент умовах, місці, займаному компанією на ринку, інформації про компанію, якою володіють інвестори, а отже повно розкриває всю інформацію, необхідну для прийняття стратегічних рішень в процесі управління підприємством [8, 16]. Більш того, посилаючись на Ревуцького Л.Д., Назаренко І.М. акцентує увагу на тому, що економічна цінність є невід'ємною властивістю натурально-речового, зокрема фізичного і промислового, а також фінансового капіталу, що характеризується доцільністю, корисністю та вигідністю його використання з того чи іншого призначення [8, с. 15].

На основі цього науковець робить висновок, що об'єктивною основою управління підприємством, орієнтованого на цінність, повинне бути ціннісне мислення, яке передбачає, що всі аспекти управління підприємством повинні бути підпорядковані єдиній меті [8, с. 17].

Не можна не відмітити, що в цьому твердженні просліджується аналогія з інтегрованим мисленням, впровадженням в сучасну економіку за допомогою реалізації процесу формування інтегрованої звітності. Відтак, доцільно розглядати поняття «value» в контексті розкриття сутності інтегрованої звітності саме як

В цьому контексті влучно Також варто відзначити зауваження В.Ф. Максимової та Р.В. Кузіної, які в контексті моделі інтегрованої звітності розглядають зазначають, що «<...> до складу індикаторів інтегрованої звітності повинні включатися фінансові та нефінансові показники, які характеризують здатність організації створювати цінність протягом часу, наприклад: опис того, як організація використовувала і має намір використовувати різні капітали, вплив на ці капітали протягом часу і компроміси між ними, а також фактори створення цінності організації і можливості ризиків, що впливають на них...» [5, с. 243].

Цікавою є думка Томчука В.В. [7, с. 174], за якої згідно концепції інтегрованої звітності вартість слід розглядати в розрізі трьох основних рівнів, де кожен наступний рівень включає попередній:

1) рівень вартості для підприємства, що визначається на основі аналізу фінансових показників, а її роль проявляється через виплату дивідендів, зростання цін на акції тощо;

2) рівень загальної вартості, яка приносить користь заінтересованим особам, безпосередньо пов'язаним з підприємством (працівники, покупці, постачальники тощо). Її роль проявляється через зростання умов роботи працівників, покращання взаємовідносин з клієнтами тощо;

3) рівень вартості для суспільства, незалежно від місії та цілей підприємства, що може бути як позитивним, так і негативним, і проявляється шляхом зміни рівня економічного життя суспільства.

Відтак для правильного трактування поняття «value» та процесу її створення в контексті формування інформації, яка буде відображена в

інтегрованому звіті, необхідно врахувати те, що в IIRF інтегрована звітність розглядається як норма корпоративної звітності, яка слугує засобом впровадження інтегрованого мислення в державному і приватному секторах, результатом якого є ефективний і продуктивний розподіл капіталу, що сприятиме фінансовій стабільності і сталому розвитку [1].

Тобто ключова роль відводиться капіталам (фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний, природний), які підприємство використовує та на які впливає. Відтак, категорії «value» та «to create value» доцільно розглядати крізь призму ціннісно-інтегрованого мислення, тобто крізь інтегровані зв'язки між різними операційними і функціональними одиницями організації і капіталами, які підприємство використовує або на які воно впливає на шляху до досягнення поставленої мети, реалізації бізнес-моделі, в короткостроковому, середньостроковому і довгостроковому періодах.

Список літератури

1. The International Integrated Reporting Framework. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> (last accessed 23.01.2018).
2. С.М. Гончаров, Н.Б. Кушнір Тлумачний словник економіста. За ред. проф. С.М. Гончарова. К.: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
3. Р.В. Яковенко Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник. Вид. 2-ге, випр. Кіровоград: видавець Лисенко В.Ф., 2015. 130 с.
4. М.В. Корягін Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції [Текст] : монографія / М.В. Корягін. Львів: ЛКА. 2012. 389 с.
5. В.Ф. Максимова, Р.В. Кузіна Деякі питання формування складу фінансових і нефінансових показників інтегрованої звітності. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2015. Випуск 2 (4). Частина 1. С. 243–249.
6. Словник української мови: в 11 томах. Том 11. 1980. 237 с. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://sum.in.ua/>.
7. В.В. Томчук Інтегрована звітність: новий етап у еволюції бухгалтерського обліку. *Фінанси, облік, банки*. 2017. № 1 (22). С. 170-180.
8. І.В. Назаренко Цінність підприємства — головний орієнтир стратегічного менеджменту. *Агросвіт*. 2013. № 11. С. 14-18.
9. А.М. Яковлева, Т.М. Афонська Сучасний тлумачний словник української мови. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС. 2017. 672 с.